

Briuselis, 2020 m. spalio 12 d.
(OR. en)

11661/20

COEST 202
CFSP/PESC 825

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
data:	2020 m. spalio 12 d.
kam:	Delegacijoms

Ankstesnio dokumento Nr.:	11660/20
------------------------------	----------

Dalykas:	Tarybos išvados dėl Baltarusijos
----------	----------------------------------

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl Baltarusijos, kurias 2020 m. spalio 12 d. priėmė Užsienio reikalų taryba.

Tarybos išvados dėl Baltarusijos

1. Primindama ankstesnes išvadas dėl Baltarusijos, taip pat neseniai paskelbtas vyriausiojo įgaliotinio deklaracijos ES vardu, Taryba labai apgailestauja dėl to, kad Baltarusijos valdžios institucijos nepaiso nuolatinių Baltarusijos gyventojų raginimų gerbti jų pagrindines laisves ir žmogaus teises.
2. Taryba pareiškė, kad rugpjūčio 9 d. prezidento rinkimai nebuvo nei laisvi, nei sąžiningi. Iš patikimų vidaus stebėtojų pranešimų matyti, kad rinkimų procesas neatitiko pačios Baltarusijos teisės aktų ir jos tarptautinių įsipareigojimų. A. Lukašenka neturi jokio demokratinio legitimumo. Baltarusijos žmonės aiškiai reikalauja naujų rinkimų. Atsižvelgdama į tai, ES pritaria teisėtiems reikalavimams surengti naujus laisvus ir sąžiningus prezidento rinkimus, laikantis tarptautinių standartų ir dalyvaujant ESBO Demokratiųjų institucijų ir žmogaus teisių biuro stebėtojams.
3. Taryba pakartoja visiškai remianti Baltarusijos suverenitetą ir nepriklausomybę. Taryba pabrėžia demokratinę Baltarusijos žmonių teisę išsirinkti prezidentą iš naujo surengtuose laisvuose ir sąžininguose rinkimuose be išorės kišimosi. Tik užtikrinant žmogaus teises, demokratiją, teisinę valstybę ir surengiant laisvus bei sąžiningus rinkimus vadovaujantis Baltarusijos žmonių demokratine valia bus garantuotas ilgalaikis Baltarusijos stabilumas ir suverenitetas.
4. ES ragina Baltarusijos valdžios institucijas ieškoti taikaus ir demokratinio krizės sprendimo užtikrinant įtraukų nacionalinį dialogą su platesne visuomene, visų pirma Koordinavimo taryba. ES toliau pritaria esamo ir būsimu ESBO pirmininkų pasiūlymui tarpininkauti šiame dialoge. ES skatins visus tarptautinius subjektus laikytis tokio požiūrio ir apgailestauja, kad Baltarusija, kuri yra ESBO veikloje dalyvaujanti valstybė, nereaguoja į šį pasiūlymą.

5. Taryba griežtai smerkia Baltarusijos valdžios institucijų naudojamą smurtą prieš taikius protestuotojus, įskaitant jaunimą ir moteris, taip pat griežtai smerkia dažnus kankinimo ir seksualinio smurto atvejus. Ji ragina valdžios institucijas nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus savavališkai sulaikytus asmenis, įskaitant politinius kalinius ir žiniasklaidos darbuotojus. Taryba primygtinai ragina Baltarusijos valdžios institucijas nuodugniai ištirti visus žmogaus teisių pažeidimus ir nutraukti demokratijos rėmimo judėjime dalyvaujančių asmenų, nepriklausomos žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės atstovų, įskaitant Koordinavimo tarybos narius, persekiojimą, taip pat užtikrinti tokias sąlygas, kuriomis Baltarusijos piliečiai galėtų naudotis savo teisėmis į nuomonės, saviraiškos ir susirinkimų laisvę.
6. ES yra pasiryžusi imtis priemonių dėl žmogaus teisių padėties Baltarusijoje ir sutelkti tarptautinę bendruomenę, įskaitant JT Žmogaus teisių tarybą, ESBO ir Europos Tarybą, siekiant remti Baltarusijos gyventojus. Taryba palankiai vertina tai, kad JT Žmogaus teisių tarybos 45-ojoje sesijoje priimta rezoliucija dėl žmogaus teisių padėties Baltarusijoje, ir ragina Baltarusiją ją įgyvendinti ir leisti JT specialiajam pranešėjui nekliudomai atvykti į Baltarusiją, taip pat bendradarbiauti su kitais JT specialiaisiais pranešėjais. ES apgailestauja dėl to, kad Baltarusija menkai bendradarbiauja įgyvendinant ESBO Maskvos mechanizmą, įgaliotą tirti žmogaus teisių pažeidimus Baltarusijoje.
7. Asmenims, atsakingiems už prezidento rinkimų klastojimą ir smurtinį susidorojimą su taikiais protestuotojais, Taryba nustatė sankcijas, kurias sudaro draudimas keliauti ir turto įšaldymas. Šių asmenų sąrašas bus nuolat peržiūrimas. ES yra pasirengusi, laikydamasi laipsniško požiūrio, nustatyti papildomų ribojamųjų priemonių, be kita ko, prieš subjektus ir aukšto rango pareigūnus, įskaitant A. Lukašenką.

8. Atsižvelgdama į padėties raidą, Taryba nusprendė peržiūrėti ES santykius su Baltarusija. ES:
- a) sumažins dvišalį bendradarbiavimą su centrinėmis Baltarusijos valdžios institucijomis ir padidins ES paramą Baltarusijos gyventojams ir pilietinei visuomenei; neįtrauks į šį bendradarbiavimą už žmogaus teisių pažeidimus atsakingų institucijų;
 - b) pritaikys dvišalę ES finansinę pagalbą Baltarusijai, kad būtų užtikrinta jos nauda visiems gyventojams: kiek įmanoma nukreips šią pagalbą taip, kad ją gautų ne centrinės valdžios institucijos, o nevalstybiniai, vietos ir regioniniai subjektai, be kita ko, pasitelkdama tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas;
 - c) toliau bendradarbiaus su Baltarusija ES ir Baltarusijos visuomenės interesus atitinkančiais klausimais;
 - d) daugiašalėje Rytų partnerystės sistemoje palaikys nepolitinio lygmens bendradarbiavimą su Baltarusija, išskyrus už žmogaus teisių pažeidimus atsakingas institucijas, ir intensyvins bendradarbiavimą su svarbiausiais nevalstybiniais Baltarusijos subjektais.

Europos investicijų bankas (EIB) peržiūrės savo veiklą Baltarusijoje atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytą sprendimą. Be to, ES valstybės narės atitinkamai derins savo pozicijas Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (EBRB) direktorių valdyboje.

9. ES palaiko Baltarusijos žmones ir nedelsdama suteikė papildomų finansinių išteklių smurto aukoms, pilietinės visuomenės organizacijoms ir nepriklausomai žiniasklaidai. ES rengia priemones, kuriomis būtų teikiama tolesnė neatidėliotina ir vidutinės trukmės parama Baltarusijos pilietinei visuomenei, įskaitant jaunimą, asmenis, kurie dėl savo padėties yra pažeidžiami, ir nepriklausomą žiniasklaidą, taip pat privačiajam ir sveikatos sektoriams.

10. Taryba pabrėžia tiesioginių žmonių ryšių svarbą. Šiuo atžvilgiu svarbus žingsnis buvo susitarimo dėl vizų režimo supaprastinimo sudarymas. Baltarusiams ir toliau bus suteikiama galimybių dalyvauti Europos mainų programose, pavyzdžiui, „Erasmus +“, programoje „Europos horizontas“ arba pagal Rytų partnerystės iniciatyvas vykdomose programose. ES toliau remia Baltarusijos universitetą tremtyje – Europos humanitarinį universitetą Vilniuje, ir siūlys papildomas stipendijas ir judumo programas.
11. Taryba pabrėžia, kad branduolinės energetikos objektų sauga ir saugumas yra vienas iš pagrindinių ES prioritetų ir tebėra labai svarbūs ES santykiams su Baltarusija. Atsižvelgdama į 2019 m. gruodžio 12 d. ir 2020 m. spalio 2 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, Taryba ragina Baltarusiją laikytis aukščiausių tarptautinių aplinkos apsaugos ir saugos standartų ir nedelsiant įgyvendinti ES rekomendacijas dėl testavimo nepalankiausiomis sąlygomis. Todėl ji akcentuoja Baltarusijos ir Europos branduolinės saugos reguliavimo institucijų grupės (ENSREG) bendradarbiavimo svarbą testavimo nepalankiausiomis sąlygomis procese, įskaitant ENSREG atliekamą skubaus Baltarusijos nacionalinio veiksmų plano įgyvendinamo oficialią peržiūrą ir stebėseną.
12. Taryba pabrėžia, kad ES yra pasirengusi iš esmės sustiprinti politinį įsipareigojimą, sektorių bendradarbiavimą ir finansinę paramą Baltarusijai, jei jos valdžios institucijos laikytųsi demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių principų, ir:
 - a) nutrauktų visas represijas ir žmogaus teisių pažeidimus, nukreiptus prieš demokratijos rėmimo judėjime dalyvaujančius asmenis, nepriklausomą žiniasklaidą ir pilietinės visuomenės atstovus;
 - b) paleistų ir reabilituotų politinius kalinius, taip pat sumokėtų jiems kompensacijas;
 - c) sudarytų sąlygas saugiai grįžti politinėje ir priverstinėje tremtyje esantiems asmenims;
 - d) skatintų rimtą, patikimą ir įtraukų politinį procesą, kurio rezultatas būtų laisvi ir sąžiningi rinkimai stebint ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biurui;
 - e) suteiktų garantijų dėl pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant nuomonės ir saviraiškos, informacijos, susirinkimų ir asociacijų laisves, taip pat žiniasklaidos laisvę.

13. Taryba dar kartą patvirtina, kad ES yra pasirengusi remti taikų perėjimą prie demokratijos Baltarusijoje. Jei toks perėjimas įvyktų, Baltarusijos vyriausybei paprašius ES panaudotų įvairias Rytų partnerystės politiką atitinkančias priemones. Galėtų būti svarstomi, pavyzdžiui, tokie veiksmai:
- a) pradėti derybas dėl ES ir Baltarusijos pagrindų susitarimo dėl bendradarbiavimo;
 - b) stiprinti sektorių bendradarbiavimą, didinti dalyvavimą ES programose ir bendradarbiavimą su ES agentūromis;
 - c) pradėti įgyvendinti išsamų ekonominės paramos demokratinei Baltarusijai planą, įskaitant:
 - reikšmingą finansinę ir techninę paramą institucinėms reformoms ir ekonominei plėtrai pagal daugiametę finansinę programą;
 - derybų dėl tolesnių reformų, kurių reikia, kad ES galėtų teikti makrofinansinę pagalbą, atnaujinimą;
 - reikšmingą EIB ir ERPB veikos masto padidinimą.

ES taip pat toliau remtų Baltarusijos stojimą į Pasaulio prekybos organizaciją.

Taryba primena, kad vadovaujantis Rytų partneryste, tinkamu laiku ir jei bus palankios sąlygos, galima sustiprinti bendradarbiavimą ir daryti didesnę pažangą vizų politikos srityje, pavyzdžiui, pradėti dialogą dėl vizų režimo liberalizavimo, su sąlyga, kad bus tvariai ir veiksmingai įgyvendinami vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimai, taip pat užtikrintas gerai valdomas ir saugus judumas.

14. Tarybai didelį įspūdį tebedaro Baltarusijos žmonių atkaklumas ir jų įsipareigojimas siekti demokratinės savo šalies ateities. Baltarusijos žmonės nusipelno geresnio gyvenimo, o į jų reikalavimą surengti naujus laisvus ir sąžiningus rinkimus turėtų būti sureaguota pozityviai. Tik įtraukus nacionalinis dialogas su platesne visuomene, visų pirma Koordinavimo taryba, gali padėti rasti taiką ir tvarų krizės sprendimą. ES tikisi, kad šį dialogą rems visi Baltarusijos partneriai. ES remia šį tikslą ir palaiko Baltarusijos žmones.
-